

Zielonowo_1
Karta wywiadu etnograficznego

Metryczka miejscowości		
Powiat	czarnkowsko-trzcianecki	
Gmina	Wieleń	WIE
Miejscowość	Zielonowo	WIE_ZIE

Metryczka wywiadu			
Data realizacji	25. 07. 2013 r.	Miejsce wykonania	dom informatorki
Czas trwania	01:17:28	Forma i wielkość	Plik Audio
Przeprowadzający	BR	Komentarz	

Metryczka informatorów				
Kod	Płeć (K/M)	Wiek	Funkcja społeczna	Komentarz
057_WIE_ZIE	K	brak danych	sołtys wsi Zielonowo	

Informacje etnograficzne	
Tematyka	Pozyskane informacje (ew. cytaty)
I. Toponomastyka i etnonimy	
Nazwy miejscowości (historyczne; zwyczajowe)	„Nie pamiętam , zawsze mi to ucieka.”
Nazwy lokalne (przysiółków, części wsi, pól, łąk, pojedynczych gospodarstwa)	„Ja mieszkałam na Wybudowaniu.” „Te Wybudowania, to my mamy z każdej strony. To plany, to nawet jest na mapie, że to plany miały nazwę. Tam jak się jedzie na Nowe Dwory i się skręca za salą w prawo, tam jest tabliczka z numerami i tam są plany.”
Nazwy topograficzne (cieków wodnych, stawów, wzniesień, obszarów leśnych, toń wodnych, uroczysk)	<i>Jak mówi się na jeziorko pośrodku wsi?</i> „Staw.”
Nazwy pojedynczych obiektów przyrody żywej i nieożywionej (pojedynczych drzew i głązów narzutowych)	Brak.
Endonimy (nazwy własne grup lokalnych i regionalnych)	„Nie.”
Egzonimy (nazwy zewnętrzne grup lokalnych i regionalnych)	„Nie.”
II. Folklor dawny i inne zjawiska kulturowe	
Podania (opowieści) o wydarzeniach lokalnych	„Nie.”
Tradycyjne obrzędy (także te związane z tradycjami religijnymi) doroczne	
1.	<p>św. Andrzeja (Andrzejki)/św. Katarzyny (Katarzynki)</p> <p>„Nie, Andrzejków nie obchodzimy.” <i>Katarzynki:</i> „Nie.”</p>

2.	św. Marcina/11 listopada	„Nie.” <i>Rogale:</i> „Nie.”
3.	Adwent	„Nie ma.”
4.	św. Mikołaja (Mikołajki)	„Też nie. Sporadycznie, kto chciał to dawał, a dzisiaj to robią sobie w szkołach, bo my w szkołach nie mieliśmy jak ja chodziłam Mikołajków. U nas była tylko choinka na sali dla dzieci i dostawaliśmy paczki.” <i>Gdzie Mikołaj zostawiał prezent:</i> „Zazwyczaj do buta, w buty sobie chowiecie. Się myje i ustawia.”
5.	Wigilia	<i>Kto ubierał choinkę:</i> „Dzieci.” <i>Ozdoby:</i> „Bombki, tylko łańcuszki się robiło takie z krepy.” <i>Do kiedy stała choinka:</i> „Do gromnicznej, ale to zależy gdzie stała, bo jak opadywała, to szybciej się zbierało.” <i>Potrawy:</i> „Pierogi, u nas była jeszcze kapusta z grzybami, same grzyby z cebulką suszone, ziemniaki z grochem pamiętam tak były wyduszone, z fasolą, barszcz czerwony, ryby różnego gatunku, albo śledź w śmietanie.” „Dosyć sporo było, zawsze się próbowało dobić do tych dwunastu, ale ja już teraz to omijam, bo to jest głupota naszykować i potem wyrzucać.” <i>Gwiazdor:</i> „Ja pamiętam jak miałam swoje dzieci to raz przyszło ich chyba trzech. To jak się dwa Gwiazdory zaklinowały w drzwiach to nie mogą się ruszyć ani w tą ani w tą. Mój syn tak się bał, że myślałam, że babci na głowę wejdzie. A dzisiaj już tak nie ma żeby ktoś się przebrał, żeby chodził po domach, a kiedyś to tak bardziej, nie.” <i>Snopy siana w kątach:</i> „Niektórzy to jeszcze kładą, a ja nie.” <i>Oplątek:</i> „W tych bardziej wierzących rodzinach, to może śpiew to nie, ale ta modlitwa taka odpowiednia jest.” <i>Dzielenie się opłatkiem ze zwierzętami:</i> „U nas nie. Ale były takie kolorowe, ale jaki kolor to nie wiem.” <i>Pasterka:</i>

		„Oj na pasterkę to idą ludzie o 21.00.”
6.	Pierwsze i Drugie Święto Bożego Narodzenia	„No nie wiem, tak do dzisiaj chyba jest, że rodziny się zjeżdżają.”
7.	Sylwester/Nowy Rok	<p><i>Zabawy sylwestrowe:</i></p> <p>„Raczej rzadko kiedy sylwestrowa, za mojej kadencji to raz była, to pamiętam, a tam wcześniej to może robili, tylko ja nie pamiętam, bo kiedyś tych zabaw to było, prawie co tydzień, ale czy akurat na sylwestra to nie wiem.”</p> <p><i>Palenie słomy:</i></p> <p>„Nie.”</p> <p><i>Psoty:</i></p> <p>„O to tak, to robili, to nawet wóz jednemu wyciągli z szopy. Bramki wynoszą, na bramki to była moda, to każdy patrzył tylko jakby ją umocować.”</p>
8.	Trzech Króli	„Kolędnicy chodzili.”
9.	Kolędnicy	<p>„Nie ma, kiedyś chodzili, ja pamiętam, że jak byłam dzieciakiem to chodzili, a teraz...”</p> <p><i>Za kogo się przebierali:</i></p> <p>„Śmierć była, śmierć, to wiem, bo tą kosę pamiętam (...). Teraz w tym roku chodzili, bo wcześniej kupę lat tego nie było, ja pamiętam, że byłam dzieciakiem to chodzili (...) I teraz tak ze dwa, trzy lata ta młodzież zaczyna.”</p> <p><i>Co im dawano:</i></p> <p>„Pieniądze.”</p> <p><i>Czy śpiewali kolędy, składali życzenia:</i></p> <p>„Tak.”</p>
10.	MB Gromnicznej	„Nie.”
11.	Karnawał, tłusty czwartek, koniec karnawału	<p>„To były zabawy robione, ja wiem czy karnawałowe, no jak w karnawale to wiadomo, że karnawałowe, nie. My teraz jak robiliśmy sobie ten Dzień Babci i Dziadka to nie pisaliśmy, że to zabawa karnawałowa, tylko zabawa z okazji Dnia Babci i Dziadka, nie.”</p> <p>„W zeszłym roku zrobiłam zabawę karnawałową, ale dzieci wierszyków nie chciały mówić, zrobiłam placka kawę zrobiłam, bo najważniejsze żeby to trzymać, bo jak się raz nie zrobi, drugi to koniec.”</p>

12.	Topienie Marzanny	„Jak była szkoła to było, bo my tu kiedyś mieliśmy szkołę, ale skończyłam ósmą klasę i szkoła poszła do Jędrzejewa, no a później powstała tutaj świetlica środowiskowa i dzieci też chodziły topić albo palić.”
13.	Środa Popielcowa	<i>Woreczki z popiołem:</i> „Nie.” „U nas środa popielcowa to się szło do kościoła i ksiądz posypywał głowę, ale to nawet nie w środę tylko w niedzielę przyjeżdżał.”
14.	Śródpoście	„Nie.”
15.	Niedziela Palmowa	„Do kościoła z palmami chodzą. Chodzą rwać wierzbę, bo to palemka musi być, tak jak ja niosę do kościoła to przystroili się tam trochę kwiatkami i tak do dzisiaj jest. U nas zawsze to z tych witek, ale ja w tym roku to już kupną.” <i>Co robiło się z palmą:</i> „Ja pamiętam, że tutaj zawsze za obrazkiem była ta palma, a to prawidłowo powinno się ją palić, tak? Jak to było?”
16.	Triduum Paschalne	„Nie.”
17.	Wielkanoc (święcenie koszyczka)/Niedziela Wielkanocna	<i>Święcenie pokarmów:</i> „Do kościoła.” <i>Kto szedł ze święconką:</i> „Dzieci.” <i>Co się wkłada do koszyczka:</i> „Kawałeczek szynki, kiełbaskę, babkę, jajka, sól, pieprz, baranek z masła. Małe koszyczki, kiedyś to się niosło duże.” <i>Śniadanie:</i> „Kroi się każdemu wszystko, ja tak zawsze robię, kroję wszystko na części i układam na talerzu, żeby każdy zjadł poświęcone, żeby nie zostało.”
18.	Poniedziałek Wielkanocny	„Kiedyś były obfite Śmigusy, teraz już tak nie leją.” <i>Niedźwiedź w słomie:</i> „Nie, to nigdy.”
19.	Zielone Świątki	„Brzózki się ustawiało przy chacie, to pamiętam. Ale teraz już nie, taką mam koleżankę, to oni mają jeszcze postawioną.”
20.	Boże Ciało	„Procesja jest w Jędrzejewie, bo to jest parafia Jędrzejewo. Jędrzejewo robi ołtarz, od nas jedynie z chorągwią się jechało,

		a czy dzisiaj też jadą to nie wiem.” <i>Zabieranie gałązek z oltarzy:</i> „Zabierało się i się stawiało na pole żeby krety nie ryły czy coś takiego.”
21.	św. Jana	„Nie.”
22.	MB Zielnej	„To też jest tylko msza i niesie się te, no, bukiety. Zboża, jakieś kwiatki do tego.”
23.	MB Siewnej	„To nie, to nie ma.”
24.	Dzień Wszystkich Świętych/Dzień Zaduszny	„Mamy cmentarz, msza jest na cmentarz, a na drugi dzień mszę mamy w kościele i jak chcemy iść na cmentarz to sobie idziemy.”
25.	Inne tradycyjne wydarzenia doroczne (cykliczne) istotne dla informatora	<i>Nabożeństwa majowe:</i> „U nas to w kościele, ale bez księdza. Ludzie sami sobie robią. Teraz już nie, bo chodzić nie ma komu.”
Tradycyjne obrzędy rodzinne i okolicznościowe		
1.	Narodziny i chrzest	„U nas tak raczej tego się nie...”
2.	Ślub i wesele	<i>Polter:</i> „Poltery kiedyś były, potem były zaniechane, pamiętam kupę lat nie były, a teraz jak słyszę to z powrotem wracają. Kiedyś to było dzień przed weselem, wesele było w sobotę a polter był w piątek. Teraz robią tydzień przed.” <i>Kto sprząta:</i> „Młodzi.” <i>Chodzenie pod okna:</i> „Była moda pod wesela chodzić.” „Teraz już tak się nie chodzi, bo kiedyś wesela były na sali albo w mieszkaniach.” „Młodzi wynosili talerz placka, czy tak jak dla znajomych, to z butelką wódki, kieliszki oddzielili, nie. A taniec dla nieproszonych też był.”
3.	Śmierć i pogrzeb	„Jedynie na różaniec się szło.” „Ja się tylko raz spotkałam w zeszłym roku, jak pojechaliśmy na wybudowanie na różaniec, że dostałam kawę i ciasto, a tak to nigdy.” „Ciało było normalnie w trumnie, taboretki stały.”

4.	Inne zjawiska	<p>„To się śmieją zawsze, że jak się szyje guzik na sobie, to się rozum zaszyje.”</p> <p><i>Darcie pierza:</i> „Było, bo kiedyś na wsi to każdy miał gęsi, a ja się śmiałam, że ostatni pierzak to był u mnie, bo w tym roku robiłam tutaj, ale latem (...). Co będziemy zimą, jak latem nie ma co robić. Zaprosiłam takie dwie kobiety starsze i żeśmy tu w piwnicy darły.”</p>
Zespoły i tradycje folklorystyczne, śpiewacze, muzyczne, w tym: przeglądy i festiwale oraz twórcy słowa		Brak informacji.
Tradycje kulinarne, w tym: produkt regionalny i lokalny, potrawy świąteczne, przepisy		<p>„Pierogi z kapustą i grzybami.”</p> <p><i>Smażenie powideł:</i></p> <p>„Tak, to każdy kiedyś powidła smażył, ale to sobie w domu.”</p>
III. Tradycje rękodzielnicze		
Tradycje wytwórczości rękodzielniczej, sztuki ludowej oraz artystów nieprofesjonalnych		„Kiedyś był taki co robił kosze, taki dziadek, żył sto lat, ale dzisiaj to nikt.”
IV. Przejawy religijności tradycyjnej		
1.	Kapliczki i krzyże w miejscowości (okoliczności powstania, rok fundacji, fundatorzy)	<p><i>Czy są kapliczki we wsi:</i></p> <p>„Nie.”</p> <p><i>Od kiedy stoi krzyż:</i></p> <p>„Nie wiem, od dziecka już go pamiętam. Na każdej wsi stoi krzyż, jeden stoi tu koło kościoła, a drugi na cmentarzu.”</p>
2.	Miejsca cudowne (święte drzewa, gaje, źródelka)	Brak.
3.	Święte figury, obrazy, rzeźby	Brak.
4.	Miejsca kultu religijnego	Brak.
5.	Lokalne tradycje pielgrzymowania	„Nie.”

6.	Lokalne odpusty	Brak.
V. Lokalne uroczystości i obchody świeckie		
1.	Dożynki	<p>„Była msza, potem korowód z kościoła po salę i plac. Dla dzieci zjeżdżalnie, nie zjeżdżalnie i ogólnie zabawa.”</p> <p><i>Wieniec:</i></p> <p>„Tak, to wtedy wioski robią, ale u nas nie ma komu robić. Kiedyś jak jeszcze były nasze dożynki to tak, bo kiedyś tak dawniej, dawniej tak, to robili nasze rodzice, ale później już nie było komu. A teraz, co mieliśmy dwa razy, to mieliśmy, bo to aż wstyd, to jeszcze moja mama plotła, kobiety, no. No i przystrojona była wioska. Chochoły robiliśmy ze słomy, poprzebieraliśmy. A co z wieńcem? Kury zjadły, a co miało być?”</p>
2.	Dni gminy/wsi	„Nie.”
3.	Lokalne festyny	Brak.
4.	Inne (np. organizowane przez szkoły, KGW, Domy Ludowe, Ośrodki Kultury)	<p>„Obchodziliśmy Dzień Babci i Dziadka i później jest Dzień Matki, to dzieci ze świetlicy środowiskowej mówią wierszyki, nieraz z zewnątrz jakies z Roska prosiliśmy. Kiedyś były Wędrówki Teatralne, a teraz nie.” „Dzień Dziecka, Matki i Ojca, to tak żeśmy wszyscy obchodzili razem, a w tym roku już nie było.”</p> <p><i>Wędrówki Teatralne:</i></p> <p>„To było coś pięknego, coś pięknego, były zespoły z zewnątrz, to dyrektor domu kultury pani Waško, sprowadzała zespoły, przyjeżdżali, biesiadowali, taka zabawa. To było takie naprawdę, ale top tak można powiedzieć, że to było dobrze i krótko, bo pan Waško był zwalony z burmistrza, pani Waško z dyrektora i na tym się wszystko skończyło. Także później sami sobie organizowaliśmy ten Dzień Babci, Dziadka i Dzień Matki, Ojca i Dziecka.”</p> <p><i>Kto je zainicjował:</i></p> <p>„Ośrodek Kultury w Wieleniu.” [Nie było pieniędzy na organizację Wędrówek. Mieszkańcy zebrali drobne sumy pieniędzy, dali kapustę na bigos, upiekli placki i przygotowali pozostały poczęstunek.]</p> <p>„Te dzieci, te występy, to było coś fajnego dla wioski.”</p> <p>„Wędrówka była latem i była zimą, tylko zimą to już nie było takich zespołów z zewnątrz. Ktoś przyjechał z domu kultury, to już bardziej były takie gry i zabawy.”</p>

Dlaczego już nie ma wędrówek:

„Były wybory burmistrza, był wywalony Pan Waśko i burmistrem był kto inny. A Pani Waśko było dyrektorem w domu kultury, i ja się pytam po co ją było też wywalać.”

Zimowiska:

„Zimą, jak są ferie, to oni jeden tydzień zabierają dzieci z Wielenia i jadą na wioski. My organizujemy ognisko, jakieś gry, zabawy, coś tam jeszcze, ale dla nas to jest obowiązek. Bo tak, nikt nam nie da złotówki, a my mamy zrobić ognisko. To jak mam zrobić ognisko, to mam nie dać dzieciom kiełbasy?”

„Wieczorem przyjeżdżają, tak na dwie, trzy godziny.”

[Przebierane zabawy choinkowe dla dzieci.]

„Tu, taki Darek Adamski robił co roku w sierpniu festyn mieliśmy w siatkę. To też taki był, bo on przez parę ładnych lat to robił. Z dobre 10 lat robił, ale w tym roku stwierdził, że nie robi, bo nie ma pieniędzy. Ale to jest dużo załatwiania, dużo zespołów w tą siatkę przyjeżdżało i też zawsze w kuchni robiłam. To robiliśmy bigos, to parę lat z rzędu grochówkę.”

„Zawsze robił w pierwszej połowie sierpnia, potem na pierwszą niedzielę. Trzy boiska, koło Sali, jak te losy potem czytam to już prawie ciemno.”

„Robiliśmy losy, główna wygrana to rower.”